Euroopan parlamentti
2024-2029

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2025/2145(DEC)

5.12.2025

LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalta

talousarvion valvontavaliokunnalle

vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2024, pääluokka III – Komissio (2025/2145(DEC))

Valmistelija: Evin Incir

PA_NonLegDec

LAUSUNTO

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa talousarvion valvontavaliokuntaa sisällyttämään seuraavan päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. muistuttaa, että muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpano on EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikka-asioiden hallintajärjestelmän kulmakivi ja että sitä sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa vuoden 2026 puolivälistä lähtien; korostaa, että se on erittäin tärkeä poliittinen prioriteetti, jotta voidaan varmistaa uskottava EU:n politiikka tällä alalla ja pitää kansalaisille annetut sitoumukset; kehottaa siksi komissiota varmistamaan, että muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanoa varten on riittävästi henkilöstöä, myös jäsenvaltioiden tukemiseksi sopimuksen kaikkien eri näkökohtien täytäntöönpanossa; tähdentää, että tämän olisi oltava komission ainoa turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden painopiste eikä henkilöresursseja tai työskentelyaikaa saisi tuhlata siihen, että sopimukseen tehdään harkitsemattomia tarkistuksia, kun sen soveltaminen on pian alkamassa; kiinnittää huomiota johdonmukaisen ja tehokkaan seurannan ja täytäntöönpanon valvonnan merkitykseen muuttoliikkeen ja turvapaikka-asioiden hallinnan alalla kaikissa jäsenvaltioissa; korostaa, että sopimuksen täytäntöönpano tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa EU:n lainsäädännön, myös perusoikeuksia koskevien velvoitteiden, johdonmukaista soveltamista; korostaa, että sopimuksen onnistunut täytäntöönpano edellyttää paitsi sen saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä myös käytännön yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa palauttamisen, rajavalvonnan ja kolmansien maiden kanssa tehtävien takaisinottosopimusten osalta;

2. toteaa jälleen olevansa sitoutunut näyttöön perustuvan ja avoimen päätöksenteon periaatteisiin; huomauttaa tässä yhteydessä, että useista lainsäädäntöehdotuksista, joilla tehdään merkittäviä ja järjestelmätason muutoksia muuttoliikkeen ja turvapaikka-asioiden hallintaa koskevaan EU:n lainsäädäntöön, ei ole tehty vaikutustenarviointeja; huomauttaa, että Euroopan unionin turvapaikkaviraston tietokoosteita, jotka muodostivat perustan komission ehdotukselle, jolla laaditaan unionin tason yhteinen luettelo turvallisista alkuperämaista, ei ole julkistettu;

3. suhtautuu myönteisesti 12. kesäkuuta 2024 esiteltyyn muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen yhteiseen täytäntöönpanosuunnitelmaan; muistuttaa samalla komissiota parlamentin roolista lainsäädäntövallan käyttäjänä tässä prosessissa; kehottaa komissiota antamaan kansalliset täytäntöönpanosuunnitelmat, kansalliset valmiussuunnitelmat ja jäsenvaltioiden kansalliset strategiat kaikilta osin parlamentin käyttöön, jotta varmistetaan täytäntöönpanoprosessin tehokas valvonta; muistuttaa lisäksi, että komission olisi vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti jaettava asiaankuuluvat asiakirjat parlamentin kanssa, kun se käy keskusteluja sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä asioista jäsenvaltioiden kanssa neuvostossa;

4. suhtautuu myönteisesti edistymiseen AMIF- ja ISF-rahastojen varojen käytössä mutta on huolissaan siitä, että kansallisista menoista ei ole saatavilla yksityiskohtaisia julkisia tietoja, ja kehottaa perustamaan EU:n tason keskitetyn avoimuusportaalin sisäasioiden rahastoja varten; on kuitenkin huolissaan siitä, että menoista ja erityisesti

jäsenvaltioiden yhteistyössä hallinnoimista menoista on vaikea saada yksityiskohtaisia ja kattavia tietoja, mikä hankaloittaa budjettivallan käyttäjän harjoittamaa asianmukaista valvontaa; pitää myönteisenä vuoden 2025 vuotuisessa talousarviossa tehtyä lisäystä rajaturvallisuuteen ja sopimuksen täyden täytäntöönpanon riittävän rahoituksen varmistamiseen ja kannustaa voimakkaasti jatkamaan tätä lähestymistapaa seuraavana vuonna;

5. korostaa, että jäsenvaltioille ja unionin virastoille on varmistettava riittävä ja oikea-aikainen unionin rahoitus, jotta helpotetaan turvapaikka- ja muuttoliikeasioita koskevan unionin lainsäädännön sujuvaa täytäntöönpanoa; kehottaa komissiota seuraamaan ja tukemaan niiden hallinnollisten, operatiivisten ja oikeudellisten toimien oikea-aikaista edistymistä, joita jäsenvaltioilta ja unionin virastoilta edellytetään sopimuksen panemiseksi täytäntöön kaikilta osin kesään 2026 mennessä;

6. panee merkille, että unioniin laittomasti saapuneiden muuttajien määrä laski vuonna 2024 aiempiin vuosiin verrattuna; panee merkille, että komissio pyrkii olemaan yhteydessä unionin naapureina oleviin kolmansiin maihin, jotta laitonta muuttoliikettä voitaisiin torjua sen lähteellä ja unionissa laillisesti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset voitaisiin kotouttaa onnistuneesti; korostaa tarkan valvonnan ja asianmukaisen huolellisuuden tarvetta kohdennettaessa varoja kumppaneille, jotka osallistuvat muuttoliikkeen hallintaan EU:n ulkopuolella, jotta varmistetaan yhdenmukaisuus EU:n normien kanssa, myös perusoikeuksien noudattamisessa; kehottaa komissiota lisäämään avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta unionin sisäasioiden rahastojen ohjelmasuunnittelussa ja täytäntöönpanossa kolmansissa maissa; kehottaa perustamaan avoimen ja riippumattoman kolmansien maiden ihmisoikeustilanteen seurantamekanismin EU:n sisäasioiden rahastoja varten; suhtautuu myönteisesti komission pyrkimyksiin lisätä solidaarisuutta ja vastuunjakoa jäsenvaltioiden välillä ja tukea näin erityisesti niitä jäsenvaltioita, joihin kohdistuu eniten muuttoliike- ja turvapaikka-asioihin liittyviä haasteita; kehottaa jälleen komissiota tukemaan unionin virastoja ja jäsenvaltioita tehokkaiden etsintä- ja pelastusoperaatioiden koordinoinnissa Välimerellä ja varmistamaan, että tällaiset toimet toteutetaan kansainvälisen ja unionin oikeuden mukaisesti;

7. panee tyytyväisenä merkille, että komissio jatkaa oikeusvaltiota koskevien vertailuarvojen seuraamista oikeusvaltiovälineistön avulla, mukaan lukien vuotuinen oikeusvaltiokertomus, jonka luvuissa eritellään yksityiskohtaisesti oikeusvaltioperiaatteeseen eri jäsenvaltioissa liittyviä yksittäisiä ja systeemisiä kysymyksiä ja mahdollistetaan kattava analyysi tilanteesta ja sen kehityksestä kussakin jäsenvaltiossa ja johon sisältyi vuonna 2024 ensimmäisen kerran neljä laajentumismaata; on edelleen huolissaan siitä, että vuotuisessa oikeusvaltiokertomuksessa käytetään liian diplomaattista sävyä eikä siinä tehdä selkeää eroa yksittäisten ja systeemisten ongelmien välille, jolloin joitakin kaikkein vakavimpia oikeusvaltioperiaatteen loukkauksia saatetaan vähätellä; kehottaa komissiota pyrkimään siihen, että demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta annetut parlamentin suositukset pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön sen 25. lokakuuta 2016 antaman päätöslauselman[1] mukaisesti, ja varmistamaan, että

[1] Euroopan parlamentin päätöslauselma 25. lokakuuta 2016 suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta (2015/2254(INL)) (EUVL C 215, 19.6.2018, s. 162).

oikeusvaltioperiaatetta koskevien vertailuarvojen arvioinneista tulee tarkempia ja kvalitatiivisia ja että niissä otetaan huomioon lainsäädäntömuutosten lisäksi myös konkreettinen ja riippumaton näyttö niiden käytännön täytäntöönpanosta; korostaa, että vaikka unionin käytettävissä olevaa välineistöä on laajennettu merkittävästi, sen tehokkuus riippuu yhdenmukaisesta ja johdonmukaisesta soveltamisesta kaikissa EU:n toimielimissä; kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoon ja ottamaan käyttöön määräajat ja mitattavissa olevat vertailuarvot; kehottaa komissiota esittämään yksityiskohtaisesti sääntöjen noudattamatta jättämisen mahdolliset seuraukset muun muassa viittaamalla erityisiin välineisiin, joihin kuuluvat talousarviovälineet ja rahoituksen ehdollisuus; toistaa kantansa, että kertomuksessa olisi käsiteltävä kaikkia SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja, sillä niitä ei pidä tarkastella toisistaan erillisinä; korostaa tarvetta perustaa eurooppalainen oikeusvaltion ohjausjakso, jossa on selkeä rakenne ja ennalta määritetyt välitavoitteet ja johon kaikki EU:n toimielimet osallistuvat aktiivisesti; korostaa, että tämän vuotuisen jakson on perustuttava luotettaviin, objektiivisiin indikaattoreihin ja siinä on tehtävä selväksi, että oikeusvaltioperiaatteen rikkominen ei ole koskaan vähäpätöistä ja kaikkien epäonnistumisten olisi johdettava eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa sovellettavien toimenpiteiden kaltaisiin toimenpiteisiin;

8. pitää valitettavana komission päätöstä, jonka mukaan perusoikeuskirjaa koskeva horisontaalinen mahdollistava edellytys oli täyttynyt Unkarissa oikeuslaitoksen riippumattomuuden osalta ja joka mahdollisti sen, että Unkarin viranomaiset saattoivat ryhtyä vaatimaan jopa noin 10,2 miljardin euron suuruisia korvauksia unionin varoista; toistaa komission päätöksen olevan lainvastainen, kuten väitetään parlamentin komissiota vastaan asiassa C-225/24 nostamassa vireillä olevassa kanteessa; kehottaa komissiota noudattamaan tiukasti ehdollisuuden periaatetta ja varmistamaan, ettei unionin varoja vapauteta, jos oikeuslaitoksen riippumattomuutta tai oikeusvaltioperiaatetta rikotaan järjestelmätasolla;

9. on huolissaan viivästyksistä komission menettelyissä, jotka koskevat oikeutta tutustua asiakirjoihin; kehottaa jälleen komissiota korjaamaan nämä puutteet viipymättä 13. heinäkuuta 2023 antamassaan päätöslauselmassa[2] esittämiensä suositusten mukaisesti;

10. on erittäin huolestunut siitä, ettei komissio ole edelleenkään esittänyt täytäntöönpanotoimenpiteitä eikä lainsäädännöllisiä jatkotoimia Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käyttöä koskevien parlamentin suositusten johdosta; muistuttaa komissiota siitä, että sen on noudatettava unionin toimielinten välisen vilpittömän yhteistyön periaatetta ja puitesopimuksessa ja paremmasta lainsäädännöstä tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettuja velvoitteita ja esitettävä ilman aiheetonta viivytystä toimintasuunnitelma vakoiluohjelmien väärinkäytön estämiseksi unionissa hyödyntäen kattavasti kaikkia perussopimusten tarjoamia lainsäädännöllisiä ja muita keinoja.

[2] Euroopan parlamentin päätöslauselma 13. heinäkuuta 2023 asiakirjojen julkisuudesta – vuosikertomus vuosilta 2019–2021 (2022/2015(INI)) (EUVL C..., 17.7.2024) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0295_FI.html

LIITE: ILMOITUS SAADUISTA TIEDOISTA

Valmistelija ilmoittaa työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti sisällyttäneensä lausuntoonsa aiheeseen liittyvistä asioista tietoja, jotka hän on saanut laatiessaan lausuntoa ennen sen hyväksymistä valiokunnassa seuraavilta pakollisesta avoimuusrekisteristä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen[3] soveltamisalaan kuuluvilta edunvalvojilta tai seuraavilta kolmansien maiden viranomaisten edustajilta, mukaan lukien niiden diplomaattiset edustustot ja suurlähetystöt:

1. Pakollisesta avoimuusrekisteristä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat edunvalvojat
Transparency International EU / EU Transparency: 501222919-71
2. Kolmansien maiden viranomaisten edustajat, mukaan lukien niiden diplomaattiset edustustot ja suurlähetystöt
Ei ilmoitettavaa

Valmistelija on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

Kun luettelossa mainitaan luonnollisen henkilön nimi ja/tai tehtävänimike, valmistelija vakuuttaa antaneensa kyseiselle henkilölle Euroopan parlamentin tietosuojaselosteen numero 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), jossa määritetään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat ehdot ja siihen liittyvät oikeudet.

[3] Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission toimielinten välinen sopimus, tehty 20. toukokuuta 2021, pakollisesta avoimuusrekisteristä (EUVL L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	3.12.2025
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 46 –: 25 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Giuseppe Antoci, Jaume Asens Llodrà, Pernando Barrena Arza, Nikola Bartůšek, François-Xavier Bellamy, Ioan-Rareş Bogdan, Saskia Bricmont, Jaroslav Bžoch, Damien Carême, Susanna Ceccardi, Caterina Chinnici, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Alessandro Ciriani, Lena Düpont, Marieke Ehlers, Estrella Galán, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Paolo Inselvini, Irena Joveva, Erik Kaliňák, Marina Kaljurand, Mariusz Kamiński, Fabienne Keller, Mary Khan, Alice Kuhnke, Murielle Laurent, Fabrice Leggeri, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Michael McNamara, Ana Catarina Mendes, Verena Mertens, Nadine Morano, Matjaž Nemec, Ana Miguel Pedro, Ilaria Salis, Birgit Sippel, Krzysztof Śmiszek, Petra Steger, Cecilia Strada, Alice Teodorescu Måwe, Tomas Tobé, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Kristian Vigenin, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Isabel Wiseler-Lima, Ewa Zajączkowska-Hernik, Alessandro Zan, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Katarina Barley, Anna Maria Cisint, Markéta Gregorová, Monika Hohlmeier, Nikola Minchev, Javier Moreno Sánchez, Jan-Christoph Oetjen, Leoluca Orlando, Oliver Schenk, Sebastian Tynkkynen, Alexandre Varaut, Maciej Wąsik
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (216 art. 7 kohta)	Stefano Cavedagna, José Cepeda, Pietro Fiocchi, Andrey Kovatchev, Marcos Ros Sempere, Michał Szczerba, Catarina Vieira

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

46	+
PPE	Magdalena Adamowicz, François-Xavier Bellamy, Ioan-Rareş Bogdan, Caterina Chinnici, Lena Düpont, Monika Hohlmeier, Andrey Kovatchev, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Verena Mertens, Ana Miguel Pedro, Oliver Schenk, Michał Szczerba, Alice Teodorescu Måwe, Tomas Tobé, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Renew	Abir Al-Sahlani, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Irena Joveva, Fabienne Keller, Michael McNamara, Nikola Minchev, Jan-Christoph Oetjen
S&D	Katarina Barley, José Cepeda, Marina Kaljurand, Murielle Laurent, Ana Catarina Mendes, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemec, Marcos Ros Sempere, Birgit Sippel, Krzysztof Śmiszek, Cecilia Strada, Kristian Vigenin, Alessandro Zan
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Saskia Bricmont, Markéta Gregorová, Alice Kuhnke, Leoluca Orlando, Catarina Vieira

25	-
ECR	Stefano Cavedagna, Alessandro Ciriani, Pietro Fiocchi, Paolo Inselvini, Mariusz Kamiński, Sebastian Tynkkynen, Maciej Wąsik
ESN	Mary Khan, Milan Uhrík, Ewa Zajączkowska-Hernik
NI	Erik Kaliňák
PfE	Nikola Bartůšek, Jaroslav Bžoch, Susanna Ceccardi, Anna Maria Cisint, Marieke Ehlers, Fabrice Leggeri, Petra Steger, Tom Vandendriessche, Alexandre Varaut
The Left	Giuseppe Antoci, Pernando Barrena Arza, Damien Carême, Estrella Galán, Ilaria Salis

1	0
PPE	Nadine Morano

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää